

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 09.03.2023 г.

I. Постъпило е предложение от председателя на Висшия адвокатски съвет (ВАДвС) на основание чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 2 от ЗСВ за приемане на тълкувателно решение от Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии във ВКС (ОСГТК) поради съществуваща противоречива съдебна практика по прилагането на чл. 432, ал. 1, т. 2, чл. 433, ал. 1, т. 2 и чл. 433, ал. 1, т. 8 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК).

В предложението са поставени два въпроса, обосновани с констатирани от ВАДвС противоречия при разрешаването им от съдилищата, а именно:

1. „В случай на множество солидарни длъжности в изпълнителното производство, може ли перемпция да настъпи само по отношение на тези от тях, срещу които не са предприемани изпълнителни действия в продължение на две години, и независимо от това, че в същия период изпълнителни действия са предприемани срещу останалите длъжности, или за настъпване на перемпцията трябва да е налице бездействие на вискателя по отношение на всеки от солидарните длъжности в производството?“

2. „Необходимо ли е съгласие на присъединените вискатели в изпълнителното производство при направено искане от първоначалния вискател за спиране/прекръпяване в хипотезата на чл. 423, ал. 1, т. 2, респективно чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК?“

По първия формулиран въпрос:

Според част от съдебната практика в случаите на множество солидарни длъжности по едно и също изпълнително дело, прекръпяване на изпълнението може да настъпи по отношение както на всички, така и само на някои от тях. Срокът по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК тече самостоятелно за всеки длъжник, като предприетите изпълнителни действия по отношение на един от длъжниците са без правно значение и последици спрямо останалите. Тоест, предпоставките по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК подлежат на установяване за всеки един длъжник поотделно. Когато вискателят е предпочел да насочи принудителното изпълнение спрямо един от солидарните длъжности, бездействието по отношение на останалите е обвързано от предвидената в чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК санкция – прекръпяване на изпълнителното дело спрямо тях.

В този смисъл са следните съдебни актове: решение № 83 от 11.04.2018 г. по гр. д. № 1667/2017 г. на ВКС, IV г. о.; решение № 48 от 14.07.2016 г. по т. д. № 404/2015 г. на ВКС, II т. о.; решение № 49 от 15.03.2018 г. по в. гр. д. № 110/2018 г. на I състав на Окръжен съд – Добрич; решение № 187 от 21.05.2019 г. по в. гр. д. № 231/2019 г. на Окръжен съд – Русе; решение № 53 от 11.02.2020 г. по в. гр. д. № 127/2020 г. на

Окръжен съд – Велико Търново; решение № 2098 от 10.04.2020 г. по в. гр. д. № 2426/2020 г. на ГО ЧЖ IV състав на Софийски градски съд; решение № 728 от 14.07.2020 г. по в. гр. д. № 793/2020 г. на VIII състав на Окръжен съд – Пловдив; решение № 265654 от 08.09.2021 г. по гр. д. № 8436/2019 г. на ГО I-24 състав на Софийски градски съд.

Според другото становище солидарните длъжници дължат на кредитора едно и също задължение и той има право на избор срещу кого от тях да насочи изпълнението, съгласно разпоредбата на чл. 122 ЗЗД. Извършените действия спрямо едно от солидарно задължените лица имат действие и спрямо останалите – аргумент от чл. 123 ЗЗД. Плащането от един от длъжниците намалява общото задължение и освобождава от отговорност за тази част и останалите длъжници, а едновременното извършване на принудителни действия спрямо всеки от длъжниците би довело до прекомерно начисляване на разноски по изпълнението. Затова и срокът по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК тече общо за всички солидарни длъжници по делото, а не поотделно за всеки един от тях. След като има едно изпълнително дело, поисканите действия от вискателя се отнасят общо за всички длъжници, поради което няма как за един длъжник да важи един срок, а за друг да важи друг срок.

В този смисъл са следните съдебни актове: решение № 100 от 09.04.2020 г. по в. гр. д. № 1168/2020 г. на II състав на Окръжен съд – Стара Загора; решение № 1191 от 06.08.2020 г. по в. гр. д. № 1651/2020 г. на IV състав на Окръжен съд – Бургас; решение № 172 от 07.04.2022 г. по гр. д. № 237/2022 г. по описа на Окръжен съд – Благоевград.

По втория формулиран въпрос:

Изтъква се, че е формирана разнопосочна съдебна практика по отношение на необходимостта от съгласие на присъединените вискатели в изпълнителното производство при направено искане от първоначалния вискател за спиране/прекръпяване на изпълнителното производство в хипотезата на чл. 423, ал. 1, т. 2, респективно чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК.

Според първото становище при направено от вискателя искане за спиране/прекръпяване, съдебният изпълнител е длъжен да постанови спиране/прекръпяване на изпълнението, независимо какво е становището на присъединения вискател. Неговата воля да иска спиране/прекръпяване на изпълнението не зависи и не може да зависи от становището на присъединените вискатели.

В този смисъл са: решение № 19 от 25.01.2019 г. по възв. гр. д. № 48/2019 г. по описа на Окръжен съд – Пазарджик, 1-ви въз. състав; решение № 565 от 02.04.2009 г. по гр. д. № 757/2009 г. по описа на Окръжен съд – Пловдив, 14 състав; решение № 209 от 29.08.2022 г. по възв. гр. дело № 370/2022 г. по описа на Окръжен съд – Сливен; решение № 1077 от 22.12.2017 г. по възв. гр. д. № 1760/2017 г. на Окръжен съд – Бургас; решение № 260009 от 04.01.2021 г. по в. гр. д. № 13999/2020 г. на Софийски градски съд и др.

Според другото становище спирането/прекръпяването по искане на вискателя в хипотезата на чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК/чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК може да бъде осъществено само при наличието на съгласие на всички вискатели.

В този смисъл са: решение № 1049 от 19.07.2018 г. по в. гр. д. № 1454/2018 г. на Окръжен съд – Пловдив; решение № 50 от 29.04.2021 г. по в. гр. д. № 598/2021 г. на Окръжен съд – Бургас; решение № 5872 от 29.07.2014 г. по в. гр. д. № 9140/2014 г. на Софийски градски съд.

II. С определение № 50035 от 27.02.2023 г. по гр. д. № 1836/2022 г. състав на Четвърто гражданско отделение на ВКС, на основание чл. 292 ГПК, е спрял производството по делото и е предложил на Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по следния въпрос:

„Погасителната давност прекъсва ли се от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция?“

Произнасянето на ОСГТК с тълкувателно решение по този въпрос се налага поради наличието на противоречива практика на състави на Върховния касационен съд.

В решение № 10/16.02.2016 г. по гр. д. № 3231/2014 г. на ВКС, III г. о.; решение № 37/24.02.2021 г. по гр. д. № 1747/2020 г. на ВКС, IV г. о.; решение № 3/04.02.2022 г. по гр. д. № 1722/2021 г. на ВКС, IV г. о. и в решение № 127/12.07.2022 г. по гр. д. № 2884/2021 г. на ВКС, III г. о., е постановено следното: „С т. 10 на ТР № 2/26.06.2015 г. по т. д. № 2/2013 г. на ОСГТК на ВКС е прието, че когато вискателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на две години и изпълнителното производство е прекратено по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК, нова погасителна давност за вземането започва да тече от датата, на която е поискано или е предприето последното валидно изпълнително действие. Давността, съгласно чл. 116, б. „в“ ЗЗД, се прекъсва от предприемането на кое да е изпълнително действие в рамките на определен изпълнителен способ – налагане на заповест или възбрана, присъединяване на кредитора, възлагането на вземане за събиране или вместо плащане, извършването на опис и оценка на вещ, назначаването на пазач, насрочването и извършването на продан и т.н. до постъпването на парични суми от проданта или на плащания от трети задължени лица.“. Прието е още, че перемпцията е без правно значение за давността и когато по изпълнителното дело е направено искане за нов способ, след като перемпцията е настъпила, съдебният изпълнител не може да откаже да изпълни искания нов способ – той дължи подчинение на представения и намиращ се все още у него изпълнителен лист. Единствената правна последица от настъпилата вече перемпция е, че съдебният изпълнител следва да образува новото искане в ново – отделно изпълнително дело, тъй като старото е прекратено по право. Новото искане на свой ред прекъсва давността независимо от това дали съдебният изпълнител го е образувал в ново дело, или не е образувал ново дело; във всички случаи той е длъжен да приложи искания изпълнителен способ. Служебното задължение на съдебния изпълнител и обезсилването на предприетите изпълнителни действия, като законни последици на перемпцията, не се съотнасят към основанията по чл. 116, б. „в“ ЗЗД. Изложено е още, че давност не тече и в случаите, когато кредиторът е поискал извършване на изпълнителни действия, но съдебният изпълнител бездейства и не предприема изпълнение по причини, независещи от волята на кредитора, в това число и когато не

приложи правилата на чл. 129 ГПК.

Обратно, в решение № 371/29.10.2015 г. по гр. д. № 1385/2012 г. на ВКС, IV г. о., и решение № 42/26.02.2016 г. по гр. д. № 1812/2015 г. на ВКС, IV г. о., е посочено, че с разрешението по т. 10 от ТР № 2/2013 г. на ОСГТК на ВКС е прието, че когато вискателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на 2 години, изпълнителното производство се прекратява на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК, респ. чл. 330, ал. 1, б. "д" ГПК /отм./. Прекратяването на изпълнителното производство поради т. нар. „перемпция” настъпва по силата на закона, а съдебният изпълнител може само да прогласи в постановлението си вече настъпилото прекратяване, когато установи осъществяването на съответните правно релевантни факти. Изложено е, че е без правно значение дали съдебният изпълнител ще постанови акт за прекратяване на принудителното изпълнение и кога ще направи това, тъй като този акт има само декларативен, а не конститутивен ефект. Прекратяването на изпълнителното производство става по право, като новата давност започва да тече от предприемането на последното по време валидно изпълнително действие. Разяснено е още, че каквото и да е основаниято за прекратяване на изпълнителното производство, всички предприети по него изпълнителни действия се обезсилват по право /с изключение на изпълнителните действия, изграждащи тези изпълнителни способности, от извършването на които трети лица са придобили права и редовността на извършените от трети задължени лица плащания/. Въз основа на тези разрешения в посочените съдебни актове са изложени съображения, че в хипотезата на прекратено по право принудително изпълнение, всички предприети изпълнителни действия по него се обезсилват по право и дори да е имало такива, и да са били от вида на посочените в чл. 116, б. "в" ЗЗД, те не могат да доведат до прекъсване на давността.

С оглед обстоятелството, че е налице взаимосвързаност на въпросите, поставени в предложението на председателя на ВАДВС, и в определението по чл. 292 ГПК по гр. д. № 1836/2022 г. на Четвърто гражданско отделение на ВКС и на основание чл. 124, ал. 1, т. 2, чл. 125 и чл. 128, ал. 1 ЗСВ във връзка с чл. 2.1, чл. 4.1 вр. чл. 3 и чл. 5 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд, приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2016 г., следва да бъде образувано тълкувателно дело в Гражданската и Търговската колегии на ВКС.

Ето защо

РАЗПОРЕЖДАМ:

I. Да се образува тълкувателно дело № 2/2023 г. по описа на ВКС – Гражданска и Търговска колегии, за приемане на тълкувателно решение по следните въпроси, поставени в предложението на председателя на Висшия адвокатски съвет и в определение № 50035 от 27.02.2023 г. по гр. д. № 1836/2022 г. на Четвърто гражданско отделение на ВКС, на основание чл. 292 ГПК:

1. „В случай на множество солидарни длъжници в изпълнителното производство, може ли перемпция да настъпи само по отношение на тези от тях, срещу които не са предприемани изпълнителни действия в продължение на две години, и независимо от това, че в същия период изпълнителни действия са предприемани срещу останалите длъжници, или за настъпване на перемпцията трябва да е налице бездействие на взыскателя по отношение на всеки от солидарните длъжници в производството?“

2. „Необходимо ли е съгласие на присъединените взыскатели в изпълнителното производство при направено искане от първоначалния взыскател за спиране/прекратяване в хипотезата на чл. 423, ал. 1, т. 2, респективно чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК?“

3. „Погасителната давност прекъсва ли се от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция?“

II. На основание чл. 6 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на гражданската колегия, Общото събрание на търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд определям докладчици за изготвяне на проект за тълкувателно решение, както следва:

- съдия Емил Томов – ГК и
- съдия Мадлена Желева – ТК.

III. Делото да се докладва на посочените докладчици за произнасяне по чл. 7.1 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия във Върховния касационен съд.

IV. Настоящото разпореждане да се публикува на вътрешния и външния сайт на ВКС - секция „Тълкувателни дела“, заедно с предложението на председателя на Висшия адвокатски съвет и определение № 50035 от 27.02.2023 г. по гр. д. № 1836/2022 г. на Четвърто гражданско отделение на Върховния касационен съд.

**ГАЛИНА ЗАХАРОВА -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**